

SC Heerenveen

Audit 1-meting april 2013

Auditteam Voetbal en Veiligheid

In opdracht van

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid

Met dank aan

BVO SC Heerenveen

Gemeente Heerenveen

Parket Noord Nederland

Politie Eenheid Noord-Nederland

Omslag en opmaak

Marcel Grotens (Bureau Beke)

Onderzoeksteam en rapportage

Henk Ferwerda (projectleider)

Bo Bremmers

Tom van Ham

Henk de Man

Siert Vos

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1. Over het Auditteam voetbal en veiligheid	4
1.2. De éénmeting	4
1.3. Visie op voetbalveiligheid	5
1.4. Leeswijzer	5
2. Aanbevelingen uit de nulmeting	6
2.1. Conclusies en aanbevelingen	6
2.2. Stappen van de vierhoek	7
3. Actuele situatie	8
3.1. Club en supporters	8
3.2. Infrastructuur	10
3.3. Organisatie en samenwerking	11
4. Conclusies en aanbevelingen	13
4.1. Ontwikkelingen: verbetering of niet?	13
4.2. Aanbevelingen	13
4.3. Veelbelovende praktijken voor andere vierhoeken	14
Bijlage: verantwoording	16

1. Inleiding

1.1. Over het Auditteam voetbal en veiligheid

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid bestaat sinds 2003. De hoofddoelstelling van het Auditteam is om concreet advies en aanbevelingen te geven over de aanpak van voetbalvandalisme en voetbalgeweld. Het Auditteam richt zich op de lokale 'voetbalvierhoek', bestaande uit gemeente, politie, Openbaar Ministerie (OM) en de Betaald voetbalorganisatie (BVO).

In de afgelopen jaren heeft het Auditteam in nulmetingen, samen met de betrokken partijen, de (tussen)balans opgemaakt. Hierbij bracht het Auditteam in kaart hoe de veiligheidsorganisatie en de fysieke infrastructuur zijn afgestemd op het profiel van de supporters en op het risiconiveau van de wedstrijden. Elke nulmeting mondde uit in conclusies en schetste, in de vorm van aandachtspunten of aanbevelingen, een opdracht voor de toekomst.

Nu, circa 3 jaar na de nulmeting, heeft het Auditteam een eenmeting uitgevoerd.

1.2. De éénmeting

De doelstellingen van de éénmetingen zijn:

- bepalen in hoeverre de aanbevelingen die eerder in de nulmetingen zijn gedaan, zijn doorgevoerd;
- bepalen in hoeverre de veiligheidsproblematiek verminderd is en of er andere problemen zijn ontstaan;
- bezien of de vierhoek slimme oplossingen heeft gevonden voor veiligheidsproblemen rondom het voetbal die voor andere BVO's interessant kunnen zijn (veelbelovende praktijken);
- bezien hoe recente landelijke beleidsveranderingen worden doorgevoerd, zoals het opstellen van een lokaal actieplan Voetbal en Veiligheid.

De éénmetingen verlopen in vier stappen:

Stap 1: Reflectie van de driehoek en SC Heerenveen op ontwikkelingen en acties sinds de nulmeting, op uitnodiging van het Auditteam.

Stap 2: Een wedstrijdbezoek door het Auditteam met speciale aandacht voor de ontwikkelingen zoals benoemd in de reflectie van de vierhoek, aangevuld met een aantal interviews.

Stap 3: Bespreking van de bevindingen met de driehoek en SC Heerenveen.

Stap 4: Opstellen van een eindrapport.

In de bijlage vindt u een overzicht van het wedstrijdbezoek, de respondenten en de geraadpleegde documentatie.

1.3. Visie op voetbalveiligheid

Sinds de ontwikkeling van het Beleidskader Voetbal en Veiligheid (mei 2011) is normalisatie de belangrijkste doelstelling van het voetbalveiligheidsbeleid. De veiligheidspartners, zowel lokaal als nationaal, streven ernaar van het voetbal weer een feest te maken, door enerzijds vertrouwen te geven aan goedwillende supporters en anderzijds hard op te treden tegen ordeverstoorers (high trust, high penalty). In de visie van het Auditteam betekent normaliseren dat de veiligheidspartners veiligheidsbeleid dienen te verbinden aan een meer op service gericht supportersbeleid. Dat vergt het opbouwen van vertrouwen tussen de vier geijkte partners en de supporters(verenigingen). Relatiebeheer, overleg met supporters en het honoreren van redelijke supporterswensen dienen te worden gecombineerd met streng optreden bij overtreding van gemaakte afspraken.

Vanuit dit perspectief voeren we de éénmetingen uit. In deze éénmetingen hanteert het Auditteam hetzelfde model als in de nulmetingen, waarin voetbalveiligheid een resultante is van drie factoren, te weten:

1. De kenmerken van supporters en hun relatie met de club (bijvoorbeeld groepen probleemsupporters en incidenten);
2. De fysieke infrastructuur (bijvoorbeeld de staat van het stadion, het scheiden van supportersstromen, kwaliteit van de uitvakken, de commandoruimte en de kwaliteit van de camera's);
3. De kwaliteit van de veiligheidsorganisatie van SC Heerenveen en de partners, het veiligheidsbeleid, de regierol en de samenwerking tussen de veiligheidspartners.

1.4. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 geven we een samenvatting van de conclusies en aanbevelingen uit de nulmeting. Ook beschrijven we welke stappen de vierhoek heeft genomen na de nulmeting.

In hoofdstuk 3 beschrijven we de actuele situatie bij de BVO en beschrijven we welke ontwikkelingen hebben plaatsgevonden in de periode sinds de nulmeting. We doen dat aan de hand van de drie in de vorige paragraaf genoemde factoren van voetbalveiligheid.

In hoofdstuk 4 trekken we de conclusies uit de éénmeting en formuleren we aanbevelingen voor een verdere versterking van de veiligheidsaanpak rondom het betaalde voetbal bij SC Heerenveen.

2. Aanbevelingen uit de nulmeting

In dit hoofdstuk gaan we in op de aanbevelingen uit de nulmeting. Allereerst vatten we de aanbevelingen samen om vervolgens aan te geven wat de leden van de vierhoek met de aanbevelingen hebben gedaan. De nulmeting bij SC Heerenveen is ruim 3 jaar geleden uitgevoerd in februari 2010.

2.1. Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de uitgevoerde nulmeting werd in het voorjaar van 2010 de volgende algemene conclusie getrokken:

Het bezoeken van een thuiswedstrijd van SC Heerenveen is om diverse redenen zeer prettig c.q. een feest. Supporters – ook van de bezoekende club – worden gastvrij ontvangen in een mooi, altijd uitverkocht en modern stadion. De gastvrijheid in Heerenveen is dermate groot dat bij nagenoeg alle wedstrijden ook de supporters van de bezoekende club – doordat er nauwelijks vervoersbeperkingen zijn – voor de wedstrijd in de stad iets kunnen drinken en na de wedstrijd zonder veel restricties Heerenveen kunnen verlaten.

De samenwerking tussen de Gemeente, BVO, politie en OM is goed en kenmerkt zich door korte lijnen en zakelijke en inhoudelijk goede overleggen.

Zowel door de BVO als door de politie wordt er zeer professioneel gebriefd en ook ‘het voetbalbericht Horeca’ is een instrument dat noemenswaardig is.

Zowel de politie als de BVO doet er veel aan om lastige, wetsovertredende supporters zo snel mogelijk uit de anonimiteit te halen en op hun gedrag aan te spreken. Indien nodig worden supporters na gewaarschuwd te zijn van wedstrijdbezoeken uitgesloten.

Naast deze algemene conclusie werden onderstaande zes aandachtspunten benoemd:

1. De parkeerruimte rondom het stadion is aan de krappe kant en de aan- en afvoer van verkeer verdienen aandacht.
2. Eenmaal binnen is het – met uitzondering van het bezoekersvak - eenvoudig om in alle gedeelten van het stadion te komen. Een verscherping van de controle door stewards is gewenst. Ook is het voor bezoekers te eenvoudig – indien ze dat zouden willen – om over het lexaan te komen.
3. Het management van de BVO zou iets meer oog moeten hebben voor veiligheidsvraagstukken gerelateerd aan het voetbal. Zo is de verstrekking van sponsorkaarten in het kader van veiligheid een aandachtspunt en zijn niet alle commerciële activiteiten goed doordacht vanuit een veiligheidsperspectief.
4. Bij een aantal wedstrijden (afhankelijk van het risicogehalte) zal ook SC Heerenveen na moeten gaan denken over combivervoer omdat er anders mogelijk onnodige problemen met thuis-supporters en bewoners en verkeersproblemen in de stad en de stadionomgeving ontstaan.

5. De commandoruimte is modern en goed en professioneel bezet. Toch is het de vraag of de onderverdeling in compartimenten bij ernstige ongeregeldheden voor- of nadelig is. Het is aan te bevelen om een oefening onder druk uit te voeren om te kijken of dit leidt tot verbeterpunten voor de inrichting. Met name het geringe zicht van de stadioncommandant op de camera-beelden lijkt op voorhand een aandachtspunt.
6. De afhandeling van verdachten door de politie dient een kwaliteitsimpuls te krijgen.

2.2. Stappen van de vierhoek

We hebben de vierhoek gevraagd om ons op de hoogte te brengen van de manier waarop zij zijn omgegaan met de aanbevelingen c.q. welke vervolgacties er zijn genomen door de lokale partijen. Die reactie van de vierhoek is hierna weergegeven:

1. Er is een extra parkeervak voor bezoekende supporters gecreëerd in de nabijheid van het stadion (P5A).
2. De lexaanwand van het uitsupportersvak is zodanig verhoogd dat supporters hier niet meer overheen kunnen klimmen.
3. Veiligheid is een belang dat structureel wordt afgewogen bij de commerciële activiteiten van SC Heerenveen.
4. Ten aanzien van het vervoersregime wordt maatwerk toegepast. Vrij vervoer, mits de bezoekende club aan een aantal voorwaarden voldoet met betrekking tot het weren van uitsupporters uit het centrum van Heerenveen voorafgaande aan de wedstrijd ter voorkoming van openbare ordeverstoringen; wordt hier niet aan voldaan, dan wordt alsnog autocombi opgelegd. Een paar clubs krijgen een autocombi opgelegd.
5. De kwaliteit van de afhandeling van verdachten door de politie is een voortdurend punt van aandacht bij de briefing; er wordt gewerkt met adequate arrestantenkaarten. Er wordt gestuurd op vastlegging gegevens/(terug)koppeling met commandoruimte en daardoor bestaat een betere wisselwerking met politie (aangifte steward en/of getuigenverklaring). Bij het gastenvak is voorafgaande aan de wedstrijd contact tussen sectorhoofd SC Heerenveen en commandant ME.

3. Actuele situatie

3.1. Club en supporters

1. De gemeente Heerenveen ademt sport uit; naast voetbal is de gemeente ook toonaangevend op het gebied van schaatsen en turnen. Men noemt zich dan ook niet voor niets graag een 'sportstad'. Net naast het Abe Lenstra Stadion met een capaciteit van 26.100 plaatsen staat een sporthal die onlangs de naam Epke Zonderland Turncentrum kreeg. De faciliteiten voor supporters in en om het stadion zijn perfect en het stadion en de stadionomgeving ademen voetbal uit.
2. Het publiek van SC Heerenveen is trouw. Er komen relatief veel oudere bezoekers. Dit brengt met zich mee dat er regelmatig reanimaties tijdens de wedstrijd plaatsvinden. Maar zoals een van de respondenten aangeeft: 'als je dan toch een hartstilstand krijgt, dan maar bij SC Heerenveen, want hier is de ruim aanwezige professionaliteit hoog.' SC Heerenveen is verder een echte familieclub, want een groot deel van het publiek bestaat uit gezinnen. Het stadion is vrijwel altijd uitverkocht.
3. De plaats Heerenveen telt bijna 30 duizend inwoners, een aantal dat bijna even groot is als de capaciteit van het Abe Lenstra Stadion. Belangrijk punt om in het kader van deze audit naar voren te brengen, is de relatief grote invloed c.q. de impact die betaald voetbal in een kleine speelstad heeft. Bijna iedereen – of het nu de gemeente, de politie of de inwoners van Heerenveen zijn – merkt meer dan in grote steden dat er een wedstrijd gespeeld wordt. Het gaat dan om zaken als verkeersdrukte in het hele dorp, supportersgroepen in het dorp en personele inzet. De situatie zoals in Heerenveen – een kleine speelstad met betaald voetbal – doet zich bijvoorbeeld ook voor in Waalwijk waar RKC speelt.
4. Sinds de nulmeting heeft SC Heerenveen het nodige ontwikkeld als het gaat om het omgaan met en het betrekken van supporters. Zo worden er (preventief) 'fancoaches'¹ ingezet als intermediair tussen club en eigen supporters. De fancoaches organiseren bijvoorbeeld laagdrempelige inloopavonden voor supporters waar ook vertegenwoordigers van SC Heerenveen bij aanwezig zijn om onderwerpen aan de orde te kunnen stellen en vragen te kunnen beantwoorden.

Verder is er een supportersraad ingesteld die fungeert als adviesraad voor de directie van SC Heerenveen.² Deze supportersraad is bijvoorbeeld ook actief betrokken bij de totstandkoming van het convenant. Ook is de samenwerking met de exploitant van het supporterscafé voor de eigen supporters geoptimaliseerd.

5. Helaas vinden er de laatste jaren – met name in het centrum van de gemeente – regelmatig incidenten plaats. Dit is vooral het geval geweest bij wedstrijden waar sprake was van vrij reizen en vrije kaartverkoop. Bij de leegloop van het stadion kwam het dan soms tot een treffen tussen de verschillende supportersgroepen.

1. Dit zijn twee bestuursleden van Nieuw Noord.

2. Onderwerpen die door de supportersraad met SC Heerenveen worden besproken zijn bijvoorbeeld: sfeerenquête, prijsbeleid (uit en seizoenkaarten), aandacht voor jeugd, roken/niet-roken, communicatie via Twitter en sponsorkaarten.

6. De leden van de vierhoek hebben sinds de nulmeting – gezien de ontwikkeling die onder 5 is beschreven - vooral als het gaat om het regime voor de bezoekende supporters wijzigingen doorgezet. Deze zijn ingegeven door de wens om voor en na de wedstrijd geen bezoekende supporters in het centrum van Heerenveen te hebben. Dit leidde namelijk in het verleden te vaak tot confrontaties tussen supportersgroepen en tot ongepast gedrag van bezoekende supporters en bewoners van Heerenveen. Alle thuiswedstrijden worden sinds het seizoen 2012/2013 vooraf ingeschaald onder een B-regime en vervolgens zijn er twee varianten op een B-wedstrijd.
 - a) Er is sprake van vrij vervoer voor de bezoekers met als voorwaarde dat de uitsupporters niet in het centrum van Heerenveen en met het openbaar vervoer mogen komen. De veiligheidspartners in Heerenveen geven aan dat incidenten in het verleden, de ligging van het stadion (op loopafstand van het centrum) en de grote impact van voetbal op een kleine gemeente hen genoopt heeft tot deze maatregel. Ze willen met deze variant bewust de verantwoordelijkheid voor gedrag van bezoekende supporters bij de bezoekende BVO leggen. Buiten het centrum van Heerenveen – aan de rand van het dorp in Oudeschoot – is een ontmoetingsplek voor bezoekende supporters gecreëerd bij café 't Skoat. Ondanks het feit dat dit een charmante regeling lijkt, is er wel een tweetal aandachtspunten. Allereerst heeft de politie geen wettelijke grond om bezoekende supporters die wel in het centrum komen de toegang tot het centrum te weigeren. Daarnaast wordt door veiligheidscöördinatoren van sommige bezoekende clubs naar voren gebracht dat met deze regeling het probleem van toezicht op hun eigen supporters afgewenteld wordt op de bezoekende club. Immers deze zal er – via de inzet van stewards - ook op toe moeten zien dat de eigen supporters niet in het centrum opdruken. Indien dit wel gebeurt zal men bij het volgende treffen waarschijnlijk een strakke vervoerregeling (autocombi) krijgen.³
 - b) Er is sprake van een autocombi met een omwisselverplichting onderweg, waardoor het – gezien de tijd die men hiervoor nodig heeft - niet mogelijk is voor supporters om in het centrum te komen. Vanuit de vierhoek zelf wordt gewezen op een 'negatief waterbedeffect', waarmee wordt bedoeld op het verplaatsen van de problematiek c.q. de risico's op openbare ordeverstoringen buiten de eigen gemeentegrenzen.
7. SC Heerenveen kent op Nieuw Noord haar meest fanatieke aanhang. Deze groep supporters zijn te beschouwen als de sfeermakers en proberen de hele wedstrijd te blijven zingen. Er wordt door deze – voornamelijk jonge – mannen flink gedronken voor, tijdens en na de wedstrijd. Ze hebben hun thuisbasis in Café 't Skoffeltje in het centrum. In het vak hebben ze een Capo (voorzanger). De Capo van het eerste uur heeft op dit moment een stadion- en omgevingsverbod. Zijn plaats wordt tijdelijk ingenomen door een nieuwe 18-jarige Capo.
8. Sommige van de fanatieke supporters zijn te kenschetsen als de harde kern van de club en zijn af en toe betrokken bij incidenten. Op basis van de informatie van het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV) (periode april 2012 - april 2013) blijkt dat leden van Nieuw Noord zich bij thuiswedstrijden soms laten gelden als er supporters van andere BVO's in hun centrum zijn. Met name de wedstrijden tegen FC Groningen ('de derby van het Noorden') hebben onder de fanatieke supporters een behoorlijke lading. Ook is er veel rivaliteit met het – tot dit seizoen - in de Jupiler League spelende Cambuur uit Leeuwarden.

3. Als er incidenten zijn en de bezoekende BVO neemt passende en gerichte maatregelen dan kan het goed zijn dat de bezoekende BVO en haar supporters (uitgezonderd de overtreeders) in het jaar daarna wederom met vrij vervoer welkom zijn.

Op 9 februari 2013 – na afloop van de wedstrijd tegen VVV - is door 20 Cambuur supporters geprobeerd het Heerenveen café te bestormen. Dit is door ingrijpen van de ME niet gelukt en verder werden er 9 Cambuur-supporters aangehouden⁴.

Alhoewel niet veel voorkomend in het laatste jaar deinzen supporters van Nieuw Noord er niet voor terug om de confrontatie met de politie of met (parkeer)stewards aan te gaan.

Tot slot misdragen sommige Nieuw Noord supporters zich bij het reizen naar uitwedstrijden wel eens. Dit is opvallend want de overige Heerenveen-supporters gedragen zich eigenlijk altijd voorbeeldig als ze elders in het land op bezoek gaan bij een wedstrijd.

9. Op dit moment (meting april 2013) heeft SC Heerenveen 14 stadionverboden.

3.2 Infrastructuur

1. SC Heerenveen voetbalt in een mooi en modern stadion met een open karakter. Sinds de nulmeting zijn belangrijke aanpassingen uitgevoerd aan het gastenvak. Zo is het gastenvak te splitsen en is de lexaanwand verhoogd. Het bovenste gedeelte van dit vak wordt bij geringe bezoekersaantallen verkocht als gezinstribune.
2. Net als in de nulmeting het geval was, is de relatie tussen veiligheid en commercie een aandachtspunt. Het betreft met name de sponsorkaartverkoop aan supporters van bezoekende clubs. Uit notulen van de supportersraad blijkt dat het voor supporters een bron van ergernis en zorg is dat bezoekende supporters met sponsorkaarten in de buurt van Nieuw Noord zitten.
3. Gezien het open karakter van het stadion is het mogelijk om via de gracht van de ene naar de andere tribune te gaan. Tijdens ons wedstrijdbezoek zijn wij meermaals van tribune gewisseld zonder dat er naar ons plaatsbewijs werd gevraagd. Het is dan ook nog net als in de nulmeting relatief eenvoudig om tijdens de wedstrijd zonder controle op andere tribunes plaats te nemen. SC Heerenveen zou fysieke sectorscheiding moeten overwegen, omdat daarmee de beweging van groepen supporters in het stadion voorkomen kan worden. Dit is (1) van belang bij ongeregelheden, om de groepen supporters goed in bedwang te kunnen houden. Ook kan (2) sectorscheiding helpen in geval van calamiteiten om te komen tot een geordende ontruiming.
4. De sluis bij het bezoekersvak waar de bussen in geparkeerd worden is klein, waardoor er slechts twee bussen tegelijkertijd in het afgesloten deel ontvangen kunnen worden. Vooral bij wedstrijden waar veel bezoekers komen, is dit een aandachtspunt, omdat bussen dan 'onbeveiligd' buiten de sluis kunnen komen te staan.
5. Ondanks het feit dat er zes tourniquets zijn in het gastenvak, wordt het grootste deel daarvan niet gebruikt terwijl er wel verwachtingen – 'lekker snel naar binnen' – worden gewekt bij de bezoekers. Twee tourniquets die recht tegenover de trap richting het bezoekersvak geplaatst zijn, zouden verwijderd kunnen worden, omdat ze vanwege de ongunstige ligging tegenover de trap nooit gebruikt worden.
6. Zoals aangegeven is er sinds de nulmeting een parkeerplaats voor gasten (P5A) bijgekomen. Het betreft de parkeerplaats van de Aldi die tijdens wedstrijden gebruikt kan worden door bezoekende supporters. Deze parkeerplaats staat onder camerabewaking. Bij daglicht is er een goede waarneming mogelijk. Vanaf deze parkeerplaats, waar ongeveer 45 auto's kunnen

4. De promotie van SC Cambuur naar de eredivisie zal het komende seizoen – zo is de verwachting van de veiligheidspartners – de nodige implicaties hebben. Dit geldt niet alleen voor de onderlinge wedstrijden maar ook voor de vervoersbewegingen van SC Cambuur en andere BVO's langs het Abe Lenstra stadion en de gemeente Heerenveen.

staan, loopt men in de richting van het bussenvak om aldaar het gastenvak in te gaan na de foullering. Tijdens deze wandeling – in een goed te overzien open terrein - wordt deze route doorkruist door Heerenveen supporters die lopende en met de fiets in de richting van het stadion gaan. Bij grote aantallen lijkt dit voor problemen te kunnen zorgen (confrontaties). P5A ligt aan de noordzijde van het stadion, terwijl de meeste andere P vakken aan de zuidzijde van het stadion liggen. Het viel ons tijdens het wedstrijdbezoek op dat P5A niet duidelijk aangegeven wordt door middel van borden.

7. De commandokamer in het stadion – bestaande uit een drietal met elkaar verbonden ruimten - is modern en wordt ook tijdens de eenmeting professioneel bezet door de BVO en de politie. De camera's die adequaat bediend worden door de BVO geven een prima beeld van wat zich binnen en buiten het stadion afspeelt. Binnenkort worden er ook monitoren in het politiedeelte geplaatst waardoor politiemedewerkers sneller beeldmateriaal zullen kunnen bekijken. De politie beschikt in het stadion over een vaste internetverbinding met de politiesystemen.

3.3. Organisatie en samenwerking

1. Er is – net als tijdens de nulmeting - sprake van korte lijnen tussen de professionals die zich in Heerenveen bezig houden met de veiligheid rondom het betaald voetbal. Dit is zowel het geval op strategisch als tactisch en operationeel niveau. Het - sinds de nulmeting - nieuwe hoofd veiligheidszaken van SC Heerenveen geeft een zeer professionele invulling aan haar taak en straalt gedrevenheid en passie uit. De rest van het kernnetwerk is hetzelfde als drie jaar geleden en onder regie van de gemeente is er in de afgelopen jaren zeer voortvarend aan het dossier voetbalveiligheid gewerkt.
2. Er is een veiligheidsoverleg SC Heerenveen ⁵ onder voorzitterschap van de gemeente. Beleidsveranderingen worden eerst afgestemd en afgesproken in dit veiligheidsoverleg en vinden vervolgens hun weg in het convenant en indien van toepassing de Veiligheidsverklaring en/of de vergunning.
3. In het vorige seizoen is een veiligheidsmonitor ontwikkeld ⁶ waarin de kwalitatieve veiligheidsdoelstellingen van de partijen vertaald zijn in kwantitatieve SMART doelstellingen. Deze worden gemonitord aan de hand van diverse indicatoren. In het seizoen 2012-2013 wordt de monitor onder regie van de gemeente bijgehouden waardoor de veiligheid op hoofdlijnen wordt gemonitord en beleid kan worden bestendigd, ontwikkeld of bijgesteld.
4. Naast de eerdergenoemde ontwikkelingen op basis van de nulmeting (hoofdstuk 2) is er in de afgelopen jaren een casuoverleg voetbaloverlast bij het Veiligheidshuis Fryslân ingesteld. In dit casuoverleg wordt de 'Top 10' vanuit Hooligans in Beeld in de keten besproken en wordt invulling gegeven aan een persoonsgerichte aanpak.
5. In het kader van het omgaan met incidenten is er (1) een werkwijze vastgelegd waarbinnen mono-incidenten door SC Heerenveen en GHOR worden geëvalueerd en (2) door het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Fryslân een multidisciplinair incidentbestrijdingsplan voor het Abe Lenstra Stadion vastgesteld. Uit gesprekken blijkt dat er in de afgelopen jaren diverse mono-oefeningen (onder andere Table Top) hebben plaatsgehad, maar dat een multidisciplinaire oefening tot op heden niet heeft plaatsgevonden. Het wachten is nu op de Veiligheidsregio ⁷ om daadwerkelijk ook een multidisciplinaire oefening in het Abe Lenstra Stadion

5. Deelnemende partijen: SC Heerenveen, politie, Openbaar Ministerie, GGD/GHOR en gemeente.

6. Volgens de systematiek kernbeleid veiligheid.

7. Sinds medio 2010 is de veiligheidsregio verantwoordelijk voor het uitvoeren van de oefeningen.

te gaan organiseren en uitvoeren. De veiligheidspartijen zien allen overigens het belang en nut van een dergelijke grootschalige oefening in.

6. Opvallend goed en professioneel – op basis van onze waarnemingen tijdens het wedstrijdbezoek en de briefing van de sectorhoofden – zijn de kwaliteit van de draaiboeken en briefings. De draaiboeken van zowel de politie als BVO zijn volledig en to the point. De BVO brieft getrapt; dat wil zeggen dat een of twee dagen voor de wedstrijd de coördinatoren en sectorhoofden en een medical coördinator – in aanwezigheid van de voetbalcoördinator van de politie – worden gebriefd. Op de wedstrijddag zelf briefen de sectorhoofden de stewards op hun eigen tribune. De briefing van de commandanten bij de politie op de wedstrijd dag is volledig, informatief en ook het overzicht van risicopunten voor de betreffende wedstrijd is zeer nuttig. Ook de tussenbriefing van de politie in de rust is nuttig en noemenswaardig. Tot slot is de werkmap (zie hoofdstuk 4 onder goede werkwijzen) met informatie voor de agenten op straat te typeren als ‘goede praktijk’.
7. Voor een thuiswedstrijd van SC Heerenveen zet de BVO naast een aantal stagiaires van het ROC Friese Poort vooral om getrainde stewards en medicals. Het veiligheidspersoneel is correct en herkenbaar gekleed en werkt klantvriendelijk en professioneel.
8. De politie heeft de afgelopen jaren haar inzet rondom het stadion/in centrum van Heerenveen op de wedstrijddag nog verder teruggebracht. Het motto van de politie is dat het voetbal in eerste aanleg ‘een feestje van de club is’. De politie is dan ook passief totdat er sprake is van incidenten of ordeverstoringen. De politieprofessionals die wij hebben gesproken, zijn van mening dat men nu de minimuminzet heeft bereikt om verantwoord een wedstrijd te kunnen draaien. Bij de wedstrijd tegen Willem II (25.620 supporters) werden er 32 politiefunctionarissen ingezet. Een aantal dat eigenlijk ook bij alle andere wedstrijden wordt ingezet. In het stadion zijn er – behoudens een aantal functionarissen in de commandokamer – geen politiefunctionarissen in uniform aanwezig. Wel begeven spotters in burger zich zowel buiten als in het stadion onder de fanatieke aanhang.

4. Conclusies en aanbevelingen

4.1. Ontwikkelingen: verbetering of niet?

1. Sinds het Auditteam Voetbal en Veiligheid in het voorjaar van 2010 een nulmeting uitvoerde kan er gesproken worden van een verbeterde veiligheidssituatie, een situatie die overigens ook ten tijde van de nulmeting al vrij goed was.
2. Op basis van de rapportage van de nulmeting van het Auditteam aan de lokale vierhoek zijn er door de veiligheidspartners in Heerenveen diverse maatregelen ter verbetering c.q. bestending van de veiligheidssituatie uitgevoerd. Enerzijds werden nagenoeg alle aanbevelingen van het Auditteam vertaald richting concreet beleid en aanpak. Anderzijds zijn er diverse andere positieve beleidsveranderingen en aanpakken door de lokale vierhoekpartners ontwikkeld en uitgevoerd. We noemen bijvoorbeeld het betrekken van supporters via de supportersraad bij het beleid, de inzet van fancoaches, de (bovenregionale) afspraken bij incidenten, de opgezette veiligheidsmonitor en het verder terugdringen van de politie-inzet.
3. Een belangrijke ontwikkeling – naast de vele anderen – is het instellen van de gereguleerde vrij vervoer wedstrijd. Heerenveen wil graag te boek staan als gastvrije gemeente, maar door de grote invloed van het betaalde voetbal op een relatief kleine gemeente heeft men gemeend om ook aan A-wedstrijden c.q. vrij vervoerwedstrijden een aantal voorwaarden voor de bezoekers te verbinden⁸. Kortweg komt het erop neer dat de bezoekers met eigen vervoer mogen komen (en niet met het openbaar vervoer), mits men niet in het centrum van Heerenveen komt. Flankerend is de mogelijkheid gecreëerd om iets te drinken in een ‘eigen café’ aan de rand van de gemeente. In Heerenveen vindt men dat men via deze nieuwe werkwijze gastvrij is richting de bezoekers. Bezoekers zelf zijn soms de mening toegedaan dat de partijen in Heerenveen de veiligheidsproblemen op de bezoekers afwentelen. In Heerenveen ziet men dit anders, want men legt bewust de verantwoordelijkheid voor het gedrag van de bezoekers bij de bezoekende BVO neer. Als deze in geval van incidenten passende maatregelen neemt voor overtreders zijn de partners in Heerenveen bereid om constructief en met inzet van vrij vervoer naar het volgende seizoen te kijken.

4.2. Aanbevelingen

1. Als Auditteam juichen we de normalisatie door Heerenveen toe en hebben we ook begrip voor de grote impact die het voetbal in de gemeente heeft. In dat licht snappen we het maatwerk dat rondom vrij vervoerwedstrijden wordt toegepast. Hier is gedegen over nagedacht en ook faciliteert men de bezoekende supporters met een ‘eigen horecagelegenheid’. Wel willen we de vierhoek ter overpeinzing een tweetal punten meegeven. Allereerst lijkt het ons lastig om – in het geval dat er wel bezoekers opduiken in het centrum – over te gaan tot handhaving. Wat is de grond om dit te doen? Daarnaast lijkt een gedegen communicatie c.q. uitleg van de regeling richting de bezoekende club en haar supporters van het grootste belang. Vooral de ‘wat, als, dan’ dient goed aan de orde te komen.
2. In het stadion zouden stewards tijdens de wedstrijd en in de rust ook (steekproefsgewijs) controles op de toegangskaarten moeten uitvoeren. Dit om te voorkomen dat supporters op andere tribunes dan waarvoor hun toegangskaart is bedoeld zitting nemen. Ook zou

8. Het gedrag van een kleine groep eigen supporters die bezoekende supporters in het verleden soms ook ‘opzochten’ in het centrum is hier mede debet aan.

SC Heerenveen fysieke sectorscheiding moeten overwegen, omdat daarmee de beweging van groepen supporters in het stadion voorkomen kan worden.

3. Daarnaast zou SC Heerenveen het sponsorkaartenbeleid nog eens goed onder de loep moeten nemen. Sponsorkaarten verstrekken hoort bij het voetbal, maar enig zicht op welk type supporters dan vervolgens waar in het stadion gaan zitten en welke reacties dat teweeg kan brengen is van belang.
4. Ondanks het feit dat er in de afgelopen jaren diverse nuttige mono-oefeningen zijn uitgevoerd door de veiligheidspartners is er nog steeds geen multi-oefening geweest. We willen de veiligheidsregio Fryslân (als verantwoordelijke daarvoor) wijzen op het belang om op basis van het door de gemeente opgestelde en vastgestelde incidentenbestrijdingsplan in het komende voetbalseizoen een multidisciplinaire oefening uit te voeren. Accent daarbij zou onder andere moeten liggen op de wijze waarop BVO en politie vormgeven aan de aansturing in de commandokamer en de wijze waarop de verschillende veiligheids- en hulpdiensten met de problematiek - zoals beschreven in de verschillende scenario's - omgaan.
5. Het verdient aanbeveling om te gaan werken met een of twee vaste omwisselpunten in geval van autocombi's en deze omwisselpunten zo te kiezen dat de kans op incidenten c.q. de impact voor de omgeving en buurgemeenten zo klein mogelijk is. Ook zou het goed zijn om met de gemeente of gemeenten waarbinnen deze omwisselpunten liggen goede afspraken te maken over verantwoordelijkheden en inzet door SC Heerenveen (stewards) en regelmatig bilateraal overleg te voeren en de regeling te evalueren.

4.3. Veelbelovende praktijken voor andere vierhoeken

De veiligheidspartners uit Heerenveen noemen zelf onderstaande twee veelbelovende praktijken voor andere vierhoeken c.q. veiligheidspartners:

1. Allereerst vindt men de maatwerkregeling bij vrij vervoer in het teken van het vergroten van de gastvrijheid van uitsupporters staan. Zonder deze regeling – met in het achterhoofd de grote impact van voetbal op een kleine gemeente – zouden veel supporters in een autocombi naar Heerenveen moeten afreizen.
2. Daarnaast noemt men de efficiëntere persoonsgerichte aanpak van de eigen voetbalhooligans als een veelbelovende praktijk.

Als Auditteam willen we hier het volgende aan toevoegen:

1. Als aanvulling op het tweede punt is het noemenswaardig dat het Veiligheidshuis Fryslân niet alleen voor SC Heerenveen maar ook voor SC Cambuur vorm en inhoud geeft aan de persoonsgerichte aanpak van voetbalhooligans c.q. notoire ordeverstoorers vanuit de ketensamenwerking.
2. De ontwikkelde veiligheidsmonitor⁹ waarbinnen kwalitatieve doelen in kwantitatieve kengetallen wordt weergegeven is een mooi instrument dat ook in andere voetbalsteden toegepast zou kunnen worden. Met een dergelijke monitor kan de vinger aan de veiligheidspols gehouden worden en kan men beleidmatig en operationeel inspelen op ontwikkelingen.

9. Een dergelijke monitor wordt onder de naam 'voelbalmonitor' ook sinds een groot aantal jaren door de veiligheidspartners in Arnhem met betrekking tot Vitesse bijgehouden en gebruikt.

3. Binnen de Nationale politie wordt er – in vergelijking met de periode voor 2013 – vanuit grotere gebieden samengewerkt in een eenheid. Zo ook in de eenheid Noord, waar politiefunctarissen uit Groningen, Friesland en Drenthe ingezet kunnen worden in voor hen – tot dan toe – minder bekende gebieden. De in Heerenveen gebruikte werkmap waar alle benodigde informatie (bijvoorbeeld plattegronden, foto's, lijst en foto's stadionverboden, verbindingsschema's) in zit is een mooie praktische aanvulling om het werk van 'vreemde collega's' te vereenvoudigen en daarmee een goed voorbeeld voor andere eenheden.
4. Zowel de briefings als draaiboeken van de BVO als politie zijn goede voorbeelden voor BVO's of politie-eenheden die op deze punten een kwaliteitsimpuls zoeken of nodig hebben.
5. Het is noemenswaardig dat bij het opstellen en tekenen van het Convenant Betaald Voetbal Heerenveen naast de vierhoekpartners (BVO, Gemeente, Politie en Openbaar Ministerie) ook de Veiligheidsregio Fryslân is betrokken. Ook is er betrokkenheid gecreëerd met de achterban van SC Heerenveen door een aantal partijen het convenant voor gezien te laten tekenen. Het betreft de voorzitters van de supportersverenigingen NieuwNoord en FeanFan en een vertegenwoordiger van de supportersraad.

Bijlage: verantwoording

Gesprekken

Marja Doosje	Politie Eenheid Noord-Nederland
Roelof de Graaf	Parket Noord Nederland
Rini ten Grotenhuis	SC Heerenveen
Renate Hogenterp	Gemeente Heerenveen
Jan Kraak	Politie Eenheid Noord-Nederland
Edo Peterse	Willem II
Henk van Roozendaal	SC Heerenveen
Anna Teuben	Gemeente Heerenveen
Johan Zwart	Politie Eenheid Noord-Nederland

Briefing coördinatoren en sectorhoofden

Op vrijdag 12 april 2013 om 19.00 uur zijn wij aanwezig geweest bij de briefing door het hoofd Veiligheidszaken van SC Heerenveen. Naast een adviseur, coördinatoren en sectorhoofden en een medical coördinator, was ook de voetbalcoördinator van de politie bij deze briefing aanwezig.

Wedstrijdbezoek

Op 14 april 2013 is de wedstrijd SC Heerenveen – Willem II in aanwezigheid van de voorzitter van het Auditteam Voetbal en Veiligheid Annemarie Jorritsma bezocht. Tijdens dit bezoek zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Aanwezig bij de briefing van de politie
- Aanwezig bij de briefing van de stewards
- Aanwezig bij de voorbespreking met de scheidsrechter
- Aanwezig bij aankomst en foullering bezoekende supporters in gastenvak
- Foullering Nieuw Noord
- Meekijken op de tribune van Nieuw Noord
- Bezoek commandokamer
- Aanwezig bij uitreis supporters
- Diverse gesprekken gevoerd met aanwezige professionals van BVO en politie en met supporters.

Geraadpleegde documenten

- APV-vergunning seizoen 2012-2013.
- Brief van de burgemeester van Heerenveen – dd. 3 april 2013 - waarin een reactie wordt gegeven op de vragen van het Auditteam na aanleiding van de nulmeting.
- Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV): uit- en thuisgedrag van supporters van Heerenveen in het afgelopen jaar en aantal stadionverboden.
- Convenant betaald voetbal SC Heerenveen 2012-2013.
- Draaiboek wedstrijd Veiligheidsorganisatie SC Heerenveen – Willem II, 14 april 2013.
- Monitor en evaluatie voetbal in Heerenveen 2012-2013 (deel 1).
- Notulen debriefing Veiligheidsorganisatie SC Heerenveen, 15 april 2013.
- Notulen supportersraad.
- Operationeel draaiboek Politie Eenheid Noord SC Heerenveen – Willem II, 14 april 2013.
- Overzicht vervoersmaatregelen 2012-2013.
- Veiligheidsverklaring 2013-2014.
- Verslagen van het veiligheidsoverleg van 2012.

